רש"י, זיין לעבען און זיין שאפען

(נעשטארבען כ"ט תמוז תתס"ה 13 יולי, 1105).

פון יחיאל קעלערמאן.

(פארזעצונג פון נעכטען)

ווי די טראדיציע וויל ווייטער האבען האט דער גראף אויסגעדריקט זיין גרויסע באוואונדערונג פאר דעם אידישען געלערענטען רבי מיט דעם, וואס ער האט איהם געמאכט פאר איינעם פון זיינע ראטה־געבער.

א צווייטע באלאהנונג זאל לויט די זעלבע לענגדע רש"י האבען געקראגען, וואס זיין בעל הבית האט איהם געגעבען זיין טאכטער פאר א פרוי.

רש"י האט געהייראט צו אכצעהן יאהר נאך זייענדיג א ישיבה בחור אין ווארמס, און האט פארבראכט זיין גאנץ לעבען אין די גרעניצען פון דער פראווינץ שאמפין (אין וועלכער עס געפינט זיך די שטאדט טראיעש) און אין דער פראווינץ לאטהארינגען.

ווען דש"י האט געענדיגט זיינע שטודיען, איז ער איינגאנצען אלט געווען פינף און צוואנציג יאהר, און דאך איז ער שוין דאמאלס אנערקענט געווארען אלס גרייסער אויטאריטעט, אין אלע צווייגען פון תלמודישען וויסען. ער איז צוריק געגאנגען אין זיינען געבוטס־שטאדט, וואו ער איז שוין געבליבען איבער דער רעשט צייט פון זיין לעבען, דערנערהענדיג און אויפהאלטענדיג זיך מיט זיין גאנצער פאמיליע פון קולטיווירען ווייינגערטנער און פון וויין פארארבייטונג, ווייל כאטש ער איז געווען דער גייסטיגער פיהרער און דער רב פון דער געמיינדע, האט ער פון איהר ניט געקראגען קיין געהאלט. עס איז נאך דאמאלסט און אויך א לאנגע צייט שפעטער באטראכט געווארען פאר א זינד און שאנדע פאר גייסטיגע פיהרער אין רבנים, צו נעהמען באצאהלט פאר זייערע דינסטע צו דער געמיינדע.

לויט דעם היסטאריקער גרעץ איז דאס רבנות צו יענער צייט געווען אן עהרען אמט וועלכען נאר דער ווירדיגסטער אין בעסטער האט געקענט באטרעטען.

דער רב האט געמוזט זיין א שיינער ליכט אין דער געמיינדע, ניט נאר אין געלערזאמקייט, נאר אויך אין זיין אויפפיהרונג און מאראל האט ער געדארפט זיין א מוסטער פאר אלע. ניבטערקייט, שפארזאמקייט און גלייכגילטיגקייט צו געלט, דאס אלעס, איז אלס זעלבסטפארשטענדליכקייטען, דערוואר־טעט געווארען פון יעדער רב. רש"י איז געווען די פאלקאמסטע פארקערפערונג פון דעם באגריף פון א גייסטיגען פיהרער, און די נאכקומענדיגע דורות האבען אין איהם געזעהן די דיינסטע פארקערפערונג פון זייער אידעאל.

די מיטמענשען פון זיין צייט האבען באטראכטט אלס די העכסטע אויטאריטעט. פון אלע טיילען פון פראנקרייך און פון דייטשלאנד זיינען צו איהם געקומען די פארשיידענסטע און שווערסטע שאלות.

זיינע תשובות צייכענען זיך אויס מיט טיעפעס וויסען און ציינען אויף זיין געלאסענעם כאראקטער און רוהיגען טעם פעראמענט.

ארום דעם יאהר 1070 האט רש"י גרינדעט א ישיבה אין דער שטאדט טראיעש, אין זיין געבורטס אלס. וועלכע איז באלד געווארען די מעקא פון יענער גאנצער געגענט פאר אלע תלמוד לערנער. און אין פינף יאהר שפעטער דאס הייסט אין 1075 נאכ'ן טויט פון רבי שלמה, וועמען רש"י האט געלערענט, איז די ישיבה נאך מעהר געשטיגען אין וויכטיגקייט.

די דערמאהנטע ישיבה האט געשטעלט אין שאטען אלע אנדערע ישיבות פון לאטהארינגען, און האט צו זיך צוגעצויגען תלמידים פון אלע נאכבאר לענדער, וועלכע האבען נאכהער פארשפרייט זייער רבינס לעהרע.

ניט זייענדיג צופרידען בלויז פון דעם, וואס ער האט געגעבען אונטעררריכט נאר צו אנדערע תלמידים, וועלכע זיינען געשטאנען אונטער זיין אוממיטעלבארען איינפלוס, — וכבענהיג צו מאכען דעם תנ"ך אין אלגעמיין צוגענגליך צו די ברייטע פאלקס־מאסען, האט ער זיך געמאכט פאר זיין קראפטפולע אויפגאבע, אנצושרייבען יענע פעל באליהמטע קאמענטארען און פיר שיטות, וועלכע זיינען צוליעב דעם אנדענקען טייל געבליבען ניט פארענדיגט, אבער, וועלכע האבען איהם אויך אין דער פארמע געמאכט פאר אומשטערב.

"רש"י — זאגט פראפעסאר גרעץ — האט געגעבען קלאהרקייט צו דעם טעקסט דורך אליין שטעלען זיך אין דער לאנגע פון דעם לערנער. דורך א געלונגענעם אויסוואהל פון אויסדרוק האט ער אויסגעמידען מיספארשטעהן, האט ער באנגענגען איינוועגדיגען און ער האט באוואהרענט מעגליכע פראגען.

* * *

אזוי האט זיך רוהיג געצויגען רש"ס לעבען ביז דעם יאהר 1095, ווען א שרעקליך אומגליק האט פארטונקעלט דעם זונען־אונטערגאנג פון זיין ערדישער עקזיסטענץ.

אין יענעם יאהר זיינען פארגעקומען די ערשטע קרייץ־ציגע, און ווי באקאנט, האבען די קרייץ־פאהרער פארגאסען מער אידיש בלוט אין אייראפא ווי מחמד'אניש בלוט אין דעם הייליגען לאנד. און כאטש אין פארגלייך צו אנדערע זיינען די אידען פון פראנקרייך פון די קרייץ־ציגע ארויס אומבאשעדיגט, האבען אבער די אידען פון לאטהארינגען און רהיין לאנד געליטען אומבאשרייבליך.

נאנצע קהלות זיינען אומגעקומען, צווישען די קהלות, וועלכע האבען געטיילט דעם טרויעריגען שיקזאל, זיינען געווען ווארמס מיינץ, וואו רש"י האט געלערענט, און וואו א טייל פון זיינע איינגענע קרובים און פריינט זיינען אומגעקומען.

א טייל פון די אידען האבען זיך געראטעוועט דורך אננעהמען דעם קריסטליכען גלויבען. ווען די געפאהר איז שוין געהאט געווען אריבער האבען זיי באלאסען צוריקצוקעהרען צום אידענטום, דער סענטימענט פון פיעלע אידען אבער, איז געווען געגען דעם מען זאל די, דורך צוואנג באקעהרטע אידען צום קריסטענטום, הערלויבען צוריקצוקעהרען צום גלויבען פון זייערע עלטערען.

די פראגע איז ענדליך איבערגעגעבען געווארען צו רש"י, וועלכער האט אין דעם פאל, ארויסגעוויזען זיין טאלעראנץ און ליבעראליזם".

"חס וחלילה", שרייבט רש"י, "חס וחלילה מיר זאלען אבפרעמדען די צוריק געקעהרטע דורך אפשטויסען זיי. זיי זיינען געווארען קריסטען נאר דורך דער מורא פאר'ן טויט, און אזוי שנעל ווי די נעפאהר איז נאר פארשוואונדען האבען זיי געאיילט צוריקצוקעהרען צו זייער גלויבען".

אין צוואמענהאנג מיט די דערמאהנטע קרייץ־ציגע ווערט דער צעהלט דאס פאלגענדע.

גאדפרי פון בולליאן, איינער פון די הויפט פיהרער פון די קרייץ־פאהרער, האבענדיג געהערט פון דער ווייזהייט און געלעהרזאמקייט פון דעם רבי'ן פון טראיעש, האט געלאזט רופען רש"י צו זיך אום פון איהם אויסצוגעפינען דעם רעזולטאט פון זיין אונטערנעהמונג.

רש"י האט זיך ענטשלאסן צו דערשיינען. אן אויפגערעגטער איז גאדפרי אין באגלייטונג פון זיינע פריינט זעלבסט געגאנגען צו דער ישיבה פון רש"י.

אריינקומענדיג אין דער געביידע האט ער געטראפען די טיהרען אפען אבער קיינער איז ניט געווען אינוועניג.

"וואו ביזטו, שלמה? האט גערופען דער ריטער.

"דא בין איך", האט געענטפערט א שטימע, "וואס איז דיין פארלאנג, מיין הער?".

ניט זעהענדיג קיינעם האט גאדפרי ווידערהאלט זיין פראגע, אבער אויך דאס מאל מיט דעם זעלבען רעזולטאט.

ער האט ווידער געקראגען דעמזעלבען ענטפער, ניט זעהענדיג קיינעם.

אינגאנצען צומישט, האט ער פארלאזען די געביידע.

אינדרויסען איז א תלמיד רש"יס איהם אנטקעגען געקומען.

"נעה און זאג דיין לעהרער", האט גאדפרי איהם געזאגט, — 'אז ער זאל דערשיינען. איך שווער דיר, אז עס וועט איהם קיין בייזעס ניט געשעהן". גלייך האט זיך רש"י אנטדעקט.

"איך זעה", האט גאדפרי געזאגט, צו איהם, אז דיין חכמה איז גרויס! איך וואלט זעהר געוואלט וויסען, אויב איך וועל צוריק קומען פון מיין עקספעדיציע פזיעגרייך, אדער פארקעהרט, איך וועל פארליערן".

"דו וועסט איינגעהמען די הייליגע שטאדט", האט רש"י געענטפערט, "און דו וועסט רעגיערען איבער ירושלים דריי טעג, אויפ'ן פיערטען טאג אבער וועלען דיך די מוסולמאנער ארויסטרייבען, און ווען דו וועסט צוריק קומען וועלען דיר איינגאנצען האבען געבליבען דריי פערד".

"מעגליך", האט גאדפרי געענטפערט און אויפגערעגטער און אנטוישטער, זעהענדיג אין וואס פאר א טונקעלע קאליר רען זיין צוקונפט ווערט געמאלען. "נאר אין פאל, ווען איך וועל זיך צוריקקעהרען מיט איין פערד מעהרער ווי דו זאגסט, וועל איך פון דיר נעהמען א מורא'דיגע נקמה. איך וועל לאזען אויסהענגען אלע אידען פון פראנקרייך".

נאך א קאמף, וועלכער האט געדויערט עטליכע יאהר האט גאדפרי פון בוליאן אין דער באגלייטונג פון נאך דריי רייטער, צוריק געקעהרט קיין פראנקרייך. אלע צוזאמען האבען געהאט פיער פערד מיט איינעם מעהר ווי רש"י האט פארוים געזאגט.

גאדפרי האט זיך דערמאהנט אן רש"ס נבואה און האט באשלאסען דורכצופיהרען זיין סטראשונאק.

אריינרייטענדיג אבער אין דער שטאדט טראיעש, איז איינער פון דריי רייטער מיט זיין פערד דערהרגעט געווארען פון א גרויסען שטיין, וועלכער איז לויז געווארען אין דעם טויער און איז אויף זיי ארויסגעפאלען.

איבעררעשט פון דעם וואונדער, האט גאדפרי געמוזט צוגעבען, אז רש"י איז געווען גערעכט.

גאדפרי האט געוואלט געהן צום נביא און איהם באעהרען, ער האט אבער באלד אויסגעפונען, אז רש"י איז דערווייל געשטארבען.

דער דאטום פון רש"י'ס טויט ווערט אנגענעבען פאר יולי דעם 13־טען 1105. ער האט נאך זיך געלאזען דריי טעכטער (ער האט קיינמאל ניט געהאט קיין זוהן). מרים, רחל (וועלכע מען האט אויך גערופען פון בעלאסעז, ווייל צו יענער צייט האבען די אידען פון פראנקרייך גערעדט נאר פראנצויזיש, און פיעלע פון דיי האבען זיך גערופען מיט פראנצויזישע נעמען). און יוכבד, די לעצטע פון וועלכע האט געהייראט דעם געלערענטען מאיר פון רומברייג (א קליין שטעדטעל נעבען טראיעש), וועלכע האט איהם געבוירען דריי זיהן: יעקב (באוואוסט נאכהער אלס רבנו תם), שמואל (באקאנט אלס רש"בם) און דער ריב"ם. אלע דריי שטעהען אין איין רייהע מיט זייער באריהמטען זיידען, וועלכער איז דורכדעם געווארען דער גרינדער פון דער גרעסטער רבנישער דינאסטיע אין דער אידישער געשיכטע.

צו מאכען **איין קאלטע טיי** — קאסט אויף די טיי ווי געוויינליך — זייט אפ די בלעטער — לאזט עס אפקיהלען — גיט צו צוקער און לעמאן און צוקער צום געשמאק — גיסט אריין אין גלעזער האלבע פול מיט שטיקלאך אייז

אייזד
"SALADA"
טיי
"פריש פון די גערטנער".

וואטסאן פארזיכערט זיך מיט א גייס!

"איך וועל זיין פארטיג מיט מיינע ביזנעס ארום 4.30, און מיר וועלען נאך צייט האבען אפצושיסען איין ראונד איידער עס וועט טונקעל ווערען".

וואטסאן איז איינער פון די מענשען, וואס גלויבען אז מען מוז א שפיעל טאן, אום זיך צו האלטען יונג, און דערפאר אראנזשירט ער שטענדיג עטוואס גאלף, ווען ביזנעס נעמט איהם ארויס פון שטאדט.

"נישטא קיין בעסערס צו צוגרייטען א מענשען פאר נעקסטען טאג ארבייט", דערקלערט ער. א חוץ דעם, איז שפילען אויף נייע קורסען פארבעסערט פיעל דאס שפיל".

פריינט וואס ווילען אראנזשירען אן אנגענעמע פארטיע קען מען לייכט דערגרייכען דורך לאנג דיסטענס פאר א פרייז, וואס באטרעפט אפט פיעל ווייניגער ווי א נייער באל.

מען" (סטייישאן־צו־סטייישאן) קאלס אויפגעמאכט אויף "אריגנעל וועג" הויבען זיך אן 7 א זייגער אין אויענט. נאכט ראטעס הויבען זיך אן 8.30 אין אויענט. גיט בלויז לאנג דיסטענס דעם פארלאנגטען נומער — עס פאר־שנעלערט די סערוויס. אויב איהר ווייסט ניט דעם פארלאנגטען נומער וועט "אינפארמיישאן" דאס פאר אייך אויפזוכען.

W. J. CAIRNS
מענעדזשער.

נייעס ביי אונז אין שטאדט

נארמאן גאראשין א גאסט אין טאראנטא

דער פיאניסט נארמאן גאראשין, וואס איז גוט באקאנט אין טאראנטא צום מוזיק־ליבענדען עולם, איז געקומען צו גאסט אין טאראנטא אויף א קורצער צייט.

גאראשין איז פאר א לענגערע צייט געווען פארבונדען מיט דער טאראנטא

נ. גאראשין

קאנסערוואטארי אף מוזיק אלס־פיאנא און טשעלא אינסטרוקטאר. אין אידישע מוזיקאלישע קרייזען האט ער געוואונען זיין פאפולאריטעט צוליעב זיין אנטייל אין אידישע מוזיקאלישע אונטערנעמונגען, ווי דער שובערט סימפאני ארקעסטער, דער געזאנגס פאראיין א. א.

נארמאן גאראשין קומט יעצט פון ניו־יארק, וואו ער האט געלערנט קאנדאקטינג ביי באריטמטע מוזיקער, און האט אויך דורכגעמאכט מיט אויסצייכנונג דעם עקזאמען אלס דיריגענט.

ער איז פארא צייט געווען דיריגענט אין טעמפעל אוהבי צדק אין ניו־יארק.

פאר דער קורצער צייט, וואס דער גאראשין וועט דא פארברענגען איז צו דערוואונדערען, אז ער וועט אויפטרעטען פאר'ן פובליקום.

פרעזידענט פון בראקער פיר־מע באגאנגען זעלבסטמארד

די אויספארשונג פון דעם טשיעף קאראנער'ס אפיס האט באשטעטיגט, אז די קויל וואונד פון וועלכער ליוט. קאל. מאריסאן איז געשטארבען, האט ער זיך אליין פארשאפט אבזיכטליך.

ער איז געפונען געווארען ליגענדיג אויפ'ן פלאר פון ליווינג רום מיט א קויל־וואונד אין דער ברוסט אויבער'ן הארצען. נישט ווייט פון איהם אויף דער ערד איז געלעגען דער רעוואלווער מיט וועלכען ער האט זיך געשאסען.

די קויל איז דורכגעגאנגען דורך דער לינקער ברוסט, פארביי דאס הארץ, דורכגעהאקט דעם רוקען־ביין און ארויס דורכ'ן פלייצע.

ער איז געשטארבען אין 4 שעה נאכדעם, ווי ער איז אריין אין האספיטאל.

די אורזאכע אין אהן צווייפעל געווען א דערדריקטער גייסטיגער צושטאנד צוליעב פינאנציעלע פארלוסטען. די בראקער פירמע, פון וועלכער ער איז געווען פרעזידענט, איז פאר א' געוויסער צייט דערווייטערט געווארען פון סטאק עקסטשענדזש.

ער האט איבערגעלאזען א פרוי מיט דריי קינדער.

לייבאר קאנסיל פארערט שפייז פאר קינדער אין סקולס

דער נייסאנאל לייבאר קאנסיל אין טאראנטא האט ביי זיין לעצטען מיטינג אנגענומען א באשלוס צו וועגדען זיך צו דער באארד אף עדיוקייסיאן, זי זאל באזארגען אמווייניגסטען איינמאל א טאג שפייז פאר אונטערדערנערטע קינדער אין די סקולס.

דעלעגאטען האבען באהויפטעט, אז מיט עטליכע יאהר צוריק האט די באארד באשטימט פאר דעם צוועק צוואנציג טויזענט דאלאר, און דאס געלט איז קיינמאל נישט אויסגענוצט געווארען. זיי ווייזען אז, אז א דאנק די איינריכטונגען צום קאכען, וואס געפינען זיך אין פיעלע פאבליק סקולס און הייסקולס, קען די דאזיגע סומע אויסגענוצט ווערען מיט פיעל גרעסערע רעזולטאטען.

דזשיי. וו. מעקקאלאם, דער פרעזידענט פון קאנסיל, האט אפגעשאצט, אז צווישען צען און פופצעהן טויזענט קינדער וואס האבען לעצטען יאהר באזוכט סקול, האבען געקראגען איינעם אדער צוויי מאלצייטען טעגליך ביי זיך אין דער היים.

אמת, אין כמעט אלע סקולס ווערט די קינדער, וואס נוטיגען זיך אין דעם, גענעבען מילך, אבער עס איז זיכער ניט גענוג צו פארבעסערען דעם געזונט צושטאנד פון קינדער, וואס געהען ארום האלב אויסגעהונגערטע.

פייער אין גע פעקטארי

א פייער, וואס איז געכטען פארטאג אויסגעבראכען אין גאנ צימער פון שערינס גאז ווארקס, אויף 865 אלד וועסטיין ראוד, האט אנגעמאכט הויך צו דער גע־ביידע און מכשירים אויף איבער צוויי טויזענט דאלאר.

די פייערלעשער, ווען זיי זענען אנגעקומען האבען שוין געטראפען דעם צימער איינגעהילט אין פייער, און זיי האבען זיך באמיהט בלויז נישט צו דערלאזען איהם זיך פארשפרייטען. דאס איז זיי גלונגען און אין א קורצער צייט האבען זיי דעם פייער שוין געהאט אונטער קאנטראל.

אידישע נייעס פון יענער זייט ים

ארויסגענומען פון די אידיש־אייראפייאישע צייטונגען.

א מת ליגט א גאנצע נאכט אויף שטוהלען אונטערץ פרייען הימעל

פון וואארשע שרייבט מען:

צו א גרויסען סקאנדאל און הארצרייסענדע סצענעס איז געקומען אויף מוי ראנאוו 14, וואו עס איז געלעגען א גאנצע נאכט אונטער'ן פרייען הימעל אויף עטליכע שטוהלען א מת, וואס איז ביי־נאכט פלוצלינג געשטארבען. דער פארשטארבענער, דער האנדעלס־אנגעשטעלטער דוד ווייינבערג, האט מיט א צייט צו־ריק זיך גע'גט מיט זיין פרוי, און איצט איז ער געקומען נעכטיגען אין א פריוואט וואוינונג אויף מוראנאוו 14.

ווי די איינענטימערין פון דער דירה ניט איבער, זאל ווייינבערג האבען געקומען ארום 11 אוועגס פון נאס א זעהר צוטראגענער און נעשריגען, אז עס קלעמט איהם אונטער'ן הארצען, זי האט איהם געוואלט געבען וואלעריאן־טראפענס, ער האט אבער ניט געוואלט איינגעהמען. דאן האט זי איהם ארויסגעפיהרט אויפ'ן חוץ אויף א שטוהל, וואו ער איז באלד געשטארבען.

די ארויסגערופענע גיכע הילף האט פעסטגעשטעלט דעם טויט און איהם איבערגעלאזט אויפ'ן ארט. און אזוי איז דער מת געלעגען א גאנצע נאכט אויף עטליכע שטוהלען אונטער'ן פרייען הימעל.

אין דער פריה איז געקומען אויפ'ן חוץ וואו איהר גע'גט'ער מאן איז געלעגען א טויטער אויף די שטוהלען, זיין געוועזענע פרוי און קרובים.

עס האבען זיך דארט אפגעשפילט הארצרייסענדע סצענעס.

א טייערער איידעם פאר פינף־און־פופציג טויזענט דאלאר...

אין ביאליסטאק קאכט זיך יעצט מיט א זעהר סענסאציאנעלער „אמעריקאנער חתונה געשיכטע".

פאראיאהרען זומער איז קיין ביאליס־טאק געקומען אן אמעריקאנער איד און האט געבראכט מיט זיך א יונגע טאכ־טער, זעהר א שעהן מיידעל, וואס איז געשטאנען אין שידוכים. דא האט דאס מיידעל זיך באקענט מיט אן אינטעליגענ־טען בחור פון א שעהנער פאמיליע. שדכנים האבען זיך אריינגעמישט און עס איז געשלאסען געווארען א שידוך.

דער אמעריקאנער מחותן האט איינ־געלייגט ביים קאנסול 15 טויזענט דאלאר. ער האט אויך געגעבען שעהנע מתנות דעם חתן, און עס איז מיט מזל געפאראוועט געווארען די חתונה אין א דערבייאיג קליין שטעדטעל.

נאך דער חתונה האט נאך דאס יונ־גע פארל פארבראכט אין נחת און איז פרידען א פאר מאנאטען. נאכדעם אז דאס ווייבעל מיט'ן פאטער אפגעפאהרען צוריק קיין אמעריקע, מיט'ן צוועק ארויס־צופאדערען באלד דעם מאן לויט'ן געזעץ.

אז עס האט זיך באוויזען די אימיג־ראציע גזירה, האט דאס ווייבעל געמיינט אז איהר וועט עס ניט אריהרען, ווייל זי איז דאך א רייכע, עס ליגען דאך ביים וואארשעווער קאנסול איהרע מזומענע 15 טויזענט דאלאר. אבער קיין פאפירען האט מען ניט באקומען.

דאמאלס האט איהר פאטער אראפ־געבראכט צו זיך א נאטאריוס, וועלכער האט דרייטעג קאנטראלירט זיין פארמע־גען, און האט ארויסגעגעבען אן אפיציעלע באשטעטיגונג, אז ער, דער אמעריקאנער שווער, האט פון זיינע נחלאות א רייכע הכנסה פון 5 טויזענט דאלאר א חודש.

גלייכצייטיג האט דער פאטער אריינ־געשיקט אין וואארשעווער קאנסולאט א נאראנטיע־פאפיר פון 40 טויזענט דאלאר, אז אין פאל אויב זיין איידעם וועט „פאלען צו לאסט", קאן דאס געלט פאר־פאלען ווערען.

ליגט שוין הייסט עס, אין קאנסולאט א קוויטץ פון 55 טויזענט דאלאר. דאס האט אבער אויך ניט געהאלפען. קיין אריינפאהר ערלויבעניש ווערט ניט געגע־בען.

דאס יונגע ווייבעל איז דוקא א בריה. איז זי אויפ'ן גרויסען טויזענט־קעפיגען מיטינג אין ניו יארק פון אזעלכע ניי־מאדנע „עונות" אויסגעקליבען געווא־רען אין דער דעלעגאציע צו אינטערווע־נירען ביים פרעזידענט, אבער דאס האט אויך ניט געהאלפען.

יעצט איז דאס „אומגליקליכע ווייב־בעל ארויסגעפאהרען פון אמעריקע קיין ביאליסטאק צו איהר „פאריתומ'טען" מאן. זי פאהרט אהער מיט דער פעסטע־האפנונג, אז איהר וועט דא געלונגען אי־בע־צורערען דעם אמעריקאנער קאנסול אין וואארשע, און איהם איבערצייגען, אז איהר מאן וועט אין אמעריקע האבען צו עסען.

און אויב ניט?

איז א סברא, אז די רייכע אמעריי־קאנערין וועט מוזען זיך איינארדענען מיט איהר מאן אין דעם קריזיסדיגען פוילען.

א מיידעל ווערט אין אמעריקע אויפגעהאנגען

אין אמעריקע איז געווען א מיידעל, וועלכע האט אויפגעהאנגען אין אמעריקע, אין דער שטאט אינדיאנא. דאס מיידעל האט געהייסען מרי ווילסאן, און זיין פאטער איז געווען א ריכער פארמער. דאס מיידעל האט אויפגעהאנגען אין א שטאל, אין א פארמע, אין דער נעבעך־לעכער אינדיאנא. דאס מיידעל האט אויפגעהאנגען אין א שטאל, אין א פארמע, אין דער נעבעך־לעכער אינדיאנא. דאס מיידעל האט אויפגעהאנגען אין א שטאל, אין א פארמע, אין דער נעבעך־לעכער אינדיאנא.

א מיידעל ווערט אין אמעריקע אויפגעהאנגען

אין אמעריקע איז געווען א מיידעל, וועלכע האט אויפגעהאנגען אין אמעריקע, אין דער שטאט אינדיאנא. דאס מיידעל האט אויפגעהאנגען אין א שטאל, אין א פארמע, אין דער נעבעך־לעכער אינדיאנא. דאס מיידעל האט אויפגעהאנגען אין א שטאל, אין א פארמע, אין דער נעבעך־לעכער אינדיאנא. דאס מיידעל האט אויפגעהאנגען אין א שטאל, אין א פארמע, אין דער נעבעך־לעכער אינדיאנא.